Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пропетареш, вІашгІкхета!

СВЕТ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деНз ● ЕРА, 10 ЯНВАРЬ, 1985 ШУ. ● № 5 (7040). ● Мах 3 кеп.

ДАЬХЕНЕ ЮХАКХАЧАР

ЖЕНЕВА, 9 январь (ТАСС). США паччахьалкхеен секретараца вІашгІкхиЙта хиларчу Женевера тахан Москве дІавахар КПСС ЦК Политбюро чІен, СССР Министрийн Совета Председателя ХьалхарадІ заместитель, СССР кхыча мехкашларча ЧІулаХкий министр А. А. Громыко.

ШІе хьаарадалелера А. А. Громыко, заявлен аьр:

США паччахьалкхен секретараца г-наца Шульцца цин дийнаЙа беседан ювА оаха хьалхаГІа барт вІаштІехьбаьнкха хиНца ма хиллара. Сихдаь ХьадеГІ латта гергаЙ ондардийр ІадерИ тІема кхерам дІабаькхаран йоанІаш, йолча ирача проблематта хетаЙ ер беседаш. Советски делегацхьаьнгІ ювА оаха хьалхаГІа космическийн аренна милитаризаци ца йІтаР доаРхІам.

Боьхьонца бакъдар аьлча, уж ерриГа проблеммаш советско - американскийн отношенашта аггара ЧІоаГІаГІа Іатт-кхан хиларх, ерриГа беседашка йоаГІаш йолча уйла ТІайохкийр ца деш. Дерригача тІемина дийр хоттаьна дай, ІІаРчча хьанйдача дерригача дуьнен ТІара хьалдуькхача даьхье советско - американскийн отношенеш тІийна долча.

Переговраш чоалхаьнен хиннаш яхаш, сел ма дарра дуьнца юваш дац. ЦІхьаькхаца, шин мехка юкъера диалог вІаштІехьхьаьгІаГІа белгталаера ІІа бакъхьаб, хІаьта советско - американскийн заявлене цунна тешаГІа а ду. Цунца дувзаденна ала лоьрр фуд? Из да, космическийн ядерийн гергга лаьцна ювА оаГІаГІа ечА хана дуьна дезачен вІашш даГа а даьнна решенеш ТІаьнарен доькхийна денхаРанца вийсинчиГ, драхьаьт цхьа ІІа мара на ца хилар.

Шайна доаГІа ІаьхьаГІа даькъа ДІадахьЙ кийча я Советски Союз, Иза мюрр Америка ВІашгІкхийтта Штатташ а дерриХлара ІІа ювлаХ безам бар. Кхыча тайпара аьлча, аьлча шоай даькъа сийлахь - йоькхача шина а дерриЙана тІаьхьаш йолча бекхтокхаш бІаьнна ИкЕта а бесеш, ДІахьорхІаьрчу Советски мохк, КПСС ЦК ГенералЬн секретара, СССР Лахчехьарча Совета Президиума Председатель К. У. Черненкос цІуьа сашца дуьхьаза а белгал ма дахьхаР, ІІаРаш ДІадахьаР, ІІаРийн тІема кхерам ДІабаькхаРа ГІулакха, машара ІІулакхІа тІехьа хила а хиннаб, хІанца а ба.

Ший кхамал чаьнДолаш А. А. Громыкос ШвейнаРе правительствана ІІаРийн аьлар, Женеверча ІаьдалаГІен ІІаЙна ца ІІаьхьа хиЙар ца ІІаьхьа ІІаьхьаГІ ІІаьхьаГІ ІІаьхьаГІ

ДАЬХЕННА-ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ!

1985 шерара Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой социалистически декхараш

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша политически къахьегамен хьинар чIоаттIа айденна а болаш тIатеIIа болх бу КПСС XXVI съездан цул тIехьаг1а хиннача парте Центральни Комитета Пленумийн решенеш кхоачашъяра. Балха эффективности дикалл хаддаиза лакх а еш, цар толаме кхоачашIир, бIарчча хьайийача, 1984 шера планашн социалистически декхарвш.

Ханал хьалха, 27 декабре, кхоачашъяьй промышленни продукци хьаяра план. 1,1 процент тIехкхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра план, продукци хьаярга дIадодар лохлъяд. Кхоачашъяьй дулх, шура, фуаш, тха, хIаьта питтта лаьттанцара йоахача продукце дукхагIдола тайнаш дохкара планаш. Тоалаьл гIишлошъяра организацей, транспорта, бувзама, торговле, бахача наха бытовой гIулакхаш дара предприятей, унахцIено лораяра, культура учрежденей, спортивни кхиче организацей балхах хьахуларан.

ЦхьайттаалагIча пятилетке экономическин социальни дегIаахара планаш ханал хьалха чакхъяха, КПСС XXVII съездан Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало йыккха 40 шу дизаран. стахановски болама 50 шу дизара даха ма доагIара накъагIо аьнна парте бабча тIахьехама жоп а луш, республика кхаьхьегама коллективаша, КПСС ЦК октябрьски (1984 ш.) Пленума решенешн, 1984 шера 15 ноябре хиннача КПСС ЦК Политбюро заседане КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста К. У. Черненкос даьча кхамаьлагара хьайоагIаича положенешен выполашен хьалхе а лелаеш, шерра социалистически яхь а массови болам а боаржабаб производства ергIача а звеньяшка боахам рационально лелабар лухьа, «Пехдика дисциплинен кIара балха денах бухсоцашан хьахур дуккаIен!» яхаш девнз а йолаш социалистически декхараш тIаэц 1985 шера:

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша политически къахьегамен хьинар чIоаттIа айденна а болаш тIатеIIа болх бу КПСС XXVI съездан цул тIехьаг1а хиннача парте Центральни Комитета Пленумийн решенеш кхоачашъяра. Балха эффективности дикалл хаддаиза лакх а еш, цар толаме кхоачашIир, бIарчча хьайийача, 1984 шера планашн социалистически декхарвш.

Ханал хьалха, 27 декабре, кхоачашъяьй промышленни продукци хьаяра план. 1,1 процент тIехкхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра план, продукци хьаярга дIадодар лохлъяд. Кхоачашъяьй дулх, шура, фуаш, тха, хIаьта питтта лаьттанцара йоахача продукце дукхагIдола тайнаш дохкара планаш. Тоалаьл гIишлошъяра организацей, транспорта, бувзама, торговле, бахача наха бытовой гIулакхаш дара предприятей, унахцIено лораяра, культура учрежденей, спортивни кхиче организацей балхах хьахуларан.

ЦхьайттаалагIча пятилетке экономическин социальни дегIаахара планаш ханал хьалха чакхъяха, КПСС XXVII съездан Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало йыккха 40 шу дизаран. стахановски болама 50 шу дизара даха ма доагIара накъагIо аьнна парте бабча тIахьехама жоп а луш, республика кхаьхьегама коллективаша, КПСС ЦК октябрьски (1984 ш.) Пленума решенешн, 1984 шера 15 ноябре хиннача КПСС ЦК Политбюро заседане КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста К. У. Черненкос даьча кхамаьлагара хьайоагIаича положенешен выполашен хьалхе а лелаеш, шерра социалистически яхь а массови болам а боаржабаб производства ергIача а звеньяшка боахам рационально лелабар лухьа, «Пехдика дисциплинен кIара балха денах бухсоцашан хьахур дуккаIен!» яхаш девнз а йолаш социалистически декхараш тIаэц 1985 шера:

Промышленность

1985 шера план промышленни продукци хьаяра объема ханал хьалха кхоачашъе а кхы тIа а 15 миллион сома из маьхала яккха а, цу дакъе Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа Котало йыккха 40 шу дузаш 5 миллион соман Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически Революце 68 шу дузаш — 12 миллион соман. Шера планал совгIа 25 эзар тоннал кIезигагIа доацаш мехкдаьттехн 7 миллион кубометрал кIезигагIа йоацаш газ яккха, тIехдикача бензиний 25 эзар тонн, дизельни доагора 125 эзар тонн, 1 миллион сома маьха машиностроенен металлообработкан продукци, 1200 тонн цемент, 200 эзар етта кирпишк хьае. Халкъа эша товараш планал совгIа хьаде аьнна оттаяь задани ханал ши ди хьалха кхоачашъе.

Даьча договоращкен тIаийцача декхарашкеи хьежжа продукци лоаттаяра дисциплина чIоагIъе.

Планал совгIа 1 процент къахьегама овсарле лакхъе а совнагIа еча промышленни продукцех 95 процентал кIезигагIа йоацар къахьегама овсарле лакхъяра чотах хьае а, продукци хьаярга дIадодар 0,5 процентал кIезигагIа доацаш лохде. Планал совгIа 16 миллион соман кIезигагIа боацаш пайда бе.

Iилма-технически прогресса карагIдаьннарех пайда а эцаш, керда техникеи прогрессивни технологии производствана юкъеяхьара тIаергзаь 105 мероприяти чакхъяккха, цу дакъхе 37 производственни процесса, участкана, линена комплексни механизации автоматизации е. 3 эзариел кIезигагIа йоацаш рационализаторийн изобретателийн предложенеш юкъеяхьа.

Iилмани проектни организацей коллективай низашца мехка йоагоча хIаман доакъошка Iилма-технически прогресс дIахо дегIайоаелела Iалашдеш йола 20 тема ханал хьалха кийчъяь яккха, технологически процессашта управлени ю 19-нел кIезигагIа йоаца системаш кийчъе а уж промышленни эксплуатаце дIалулга вIаштIехьдаккха а, цу дакъхе 4 агропромышленни комплексана.

Керда техникеи прогрессивни технологии, рационализаторийн изобретателийн предложенеш юкъеяхьарца 25 миллион совгIча сома экономически эффект яккха.

Мехкдаьтта чакхдоахача, мехкдаьттахимически, газови промышленноста, машиностроенеи металлообработкан, приборостроене а промстройматериалий а предприятешта реконструкци яреи уж технически кийчъяреи балхаш дIахо а де.

Кертерча промышленно-производственни фондех пайда эцилга тоаде. Металлообрабатывающи оборудоване балха сменноста коэффициент 10 процент лакхъе, 15 процентал кIезигагIа йоацача балха моттигашта аттестаци е, бухсоцашан хьахулачунга хьежжа, къахьегаме дакъа лацара коэффициент юкъе а йоалаяь къахьегамах мах тергболашн къахьегам вIаштIехьбаккхара бригадин формашта 75 процентал кIезигагIа боаца болхлой юкъеоза, цу дакъхе хозрасчета хьалашка болх бераш — 25 процентага кхаччалца.

«Орггехника», «Промавтоматика» яхача объединеношка, «Красный молот» яхачеи электроремонтнин заводашка предприятей бокъонаш шерзяран балхах бухсоцашан хьахуларашта хьалхара цар бехкторхам чIоагIбаран экономически эксперимент яра лакха боарам Iалашбе. Из болх чакхбаккха кхыйола предприятеш а кийчъе.

Промышленни продукце 200-нел кIезигагIа доаца керда тайнаш арахеца доладеларга вIаштIехьдаккха. Аттестаци еча ерригача продукцена юкъе дикалга диллача лаккхаIча категорех йолча продукце лоаца дакъа 34 процентага дIахкоачаде.

Юрта боахам

Кхачан программа кхоачаш а еш, 1985 шера паччахьалкхенга 108,5 эзар тонн ялат, 156 эзар тонн баьнадаараш, 11,2 эзар тонн коартолаш, 192 эзар тонн шекара свеклаш, 76 эзар тонн комсаш, 2,8 эзар тонн тхьамка, 4,3 эзар тонн люцерна фу дохка.

Цхьан условни бежана доархIаш 18 центнерал кIезигагIа йоацаш доакъарий единица кхоачаш доакъараш кийчде. Царех бизза пайда эцара чотах планал совгIа 300 тоннал кIезигагIа доацаш дулх, 500 тонн шура, 2 миллион фуъ дохка.

Доахан дика Iангара даха; 1984 — 1985 шерий Iан замалахьа, дIаддахача Iайчул дукхагIа 200 тонн дулх, 1100 тонн шура, 1 миллион фуъ паччахьалкхенга дохка.

хIара кхоабача Iатта доархIаш йоаккха шура юкъера лаьрхIача 120 килограмм, хIара яхкача котама тIехьара гулду фуаш 20 дукхагIа хилийта.

ГIонна долча боахамашка 950 тонн дулх (дийна долаш эзача), 500 тонн шура яккха.

Эзача цхьа бежан 350, хьакхарч — 110, жа — 37 килограммал дайгагIа доацаш наччахьалкхенна дIатела.

Юртбоахама производстве лаьттанцарча балхашка наряд йоацача система бригадашкеи звеношкен болх бераш 60 процентага, хьайбай боахаме — 70 процентага дIакхоачабе.

Къахьегама овсарле планал совгIа 2 процент лакхъе, продукци хьаярга дIадодар 0,7 процент лохде.

Хий декхача лаьттай 3300 гектар эксплуатаце дIаяла, 4,9 эзар гектара тIа капитальни планировка е, 4,5 эзар гектара реконструкци е а хий декхача лаьттай 2,5 эзар гектар мелиоративно тоде а.

Теплични боахама площадаш 30 эзар квадратни метр дукхагIа хилийта.

Капитальни гIишлош хьалъяр

Капитальни вложеней эффективность лаккхъе. 1985 шера подрядни гIишлой-монтажни балхий объема программа ханал хьалха, 28 декабре, чакхъяккха. Ерригача министерстваша, ведомстваша, предприятеша капитальни вложеней пайда эцара, болх тоабе.

Къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул цхьан процентал кIезигагIа йоацаш лаккхъе а гIирсаш хьалдарга бола мах планагIа лаьрхIачул 0,5 процент лохбе а.

Город Гудермесе биохимически комбинат хьалъяра хьахийача ахчах ханал хьалха пайда эца. 160 эзар квадратни метрал кIезигагIа йоацаш чуйе моттиг йола кIезиг, Грознера 4420 дешархочоа моттиг йола юкъарча дешарца школаш, 1120 моттиг йола деша даха ха йоацача берий учрежденеш эксплуатаце дIаяла.

Аэропорта здани, хIараяр 320 дешархочоа моттиг йола «Белореченский» комсий совхозерен Аьлти-Юртаре школаш, г. Грознера доставочни почтамти центральни рынкера гостинницеи хьалъяь а яха, Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа Котало йыккха 40 шу дузаш эксплуатаце дIаяла.

Стахановски болама 50 шу дизара сийна г. Грозне 1960 моттиг йола ши школен шелъеш 2000 тонн коартолаш чулоаттаергйола хранилищен ханал хьалха эксплуатаце дIаяла.

Сийлахь-боккхача Октября 68 шу дузаш хIараяр 280 моттиг йолаш Ассиновски станицеи «Пригородный» совхозен берий бешамаш эксплуатаце дIаяла.

Дерригача гIишлой-монтажни балхех 50 процентал кIезигагIа доацаш бригадни подряда методаца кхоачашде. Цар дикал лаккхъе, «ТIехдика» лаьрхIа эксплуатаце дIатела объекташ дукхагIа хилийта.

Къахьегамхошта жилищно-коммунальни гIулакхаш дара боарам лаккхбе. Чуйеча цIеношта капитальни ремонт яра план 25 декабре кхоачашъе. Городийн нах бахача пунктийн йIовхал тела системаш газови боахами 1985 шера 10 октябре кийча хилийта.

Транспорт

Халкъа боахама а бахача наха а транспортацеи бувзама средствашцеи деш дола гIулакхаш эргадоахаш тоа а деш, ца хаддаш кхоачаш долда мовхьаш пассажираш дIаюхакхувлилга. Планал совгIа хьолба 270 эзар тонн мухь. Дерригача планал совгIа кхуьхьаш дола мовхьаш кхаьхьегама овсарле лакхъяра чотах кхуьхьилга Iалашдолда. Шерра юкъехкухьийла московски машиннаькъахой хьалха Iатта метод, нормал совгIа хьолда йIаьха состав йолчеи дозал доккха долчеи поездашца 5 миллион тоннал кIезигагIа доацаш мовхьаш. 80 процентага кхоачабе мовхьаш маршруташца дIаахийтара боарам. Вагонаша сеца латташ йоккха ха кIезигьяра, цар мухь чухошара боарамахи мухь бахьара тIронехи хьаькъалагIа пайда йийбара чотах мовхьаш тIадетта мукъайоаккхийла лаьрхIачул совгIа 2500 вагон. Республика предприятешеи организацешеи ремонт йойла 800 вагонаи 1200 контейнераи.

Автомобилаш технически кийча хилар лаккхде, цар мовхьаш доацаш ду наькъаш планах лаьрхIачул 0,5 процент лоацде, цу наькъаца 30 эзар тоннал кIезигагIа доацаш мовхьаш кхача дезача дIа а кхоачадеш.

Планах лаьрхIачул совгIа дIа-юхавугалва 750 эзар пассажир, лаккхйойла царна гIулакхаш дара культура.

Бувзама предприятешка тIехкхоачашйойла тарифни доходий план 90 эзар соман товарооборотаяр — 15 эзар соман.

Республика берригача халкъа боахаме гIолла Iалашдолда ресурсаш кхоьра технологи шерра юкъейоалаяра, довраш кIезигIара, топливно-энергетически материальнийн ресурсаех хьаькъалагIа пайда йийбара чотах цар кхом бара задани дувцилга а йоацаш кхоачашъелга. Массайолча моттигашка хьайойла линеевой счеташ планал совгIа кхом бара фондаш. Кхоьйча материалийн бийдалеи чотах болх болба шин денал кIезигагIа йоацача хана, хьайийла 12 миллион сома маьха продукци.

Торговлии бытовой гIулакхаш дари

Рознични товарооборота, общественни питане, бахача наха бытовой гIулакхаш дара план ханал хьалха кхоачашъе — 1985 шера 30 декабре. Планад совгIа дIадохийталла 2,7 миллион сома маьха товараш, 300 эзар сома маьха шоай продукци арахеца, цун дикал лаккхъе. Децентрализованни закупкай чотах лаьрхIачул совгIа оборота юкъедоаладолда 39,1 миллион сома маьха товараш. Заготовительни организацей низашца бахача нахагара юртабоахама продукташ йийелгеи йохкийгеи алсамдаккха. Магазиний производственни майдаш 4550 квадратни метри общественни кхачаи предприятеш 2200 Iохоча моттигаи шерье. Шоаш-шоашта гIулакхаш дара методагIа бахача нахага товараш дохкийга паччахьалкхен торговле товарооборота юкъарча боарама 48 процентаеи потребительски кооперацe — 76 процентагеи кхоачашде.

1984 шераца нийсдича 6 процент совбакха бахача наха деча бытови гIулакхий боарам. Бахача наха гIулакхаш дара прогрессивни методаш юкъехкувла, 25 тайпара дола керда гIулакхаш де Iомадала.

Халкъа образовани, унахцIено лораяр, культура

Халкъа образовани, унахцIено лораяр дIахо дегIадовладара, культура лаккхъяра кагирхошта луш йола массане юкъара хиланзаргйоаца юкъера образовани юкъарча образованен профессионалнин школа реформа дIадехарашка хьежжа дIахо дегIаккхувлилгеи эргаяькха тоаелгеи Iалашде. Дешара духь-дуьхьача формаеи чулоацалба беррига 8 класс яьккхаран, хIаьта сайринарчеи заочнни дешарца — 18500 сагал кIезигагIа боацаш.

Юкъарча образоване школана еш йола реформа чакхъяккхара декхараш кхоачашдеш, республика промышленностен юрта боахамеи предприятешка хIанз йолаш яреи совгIа вIашагIойохка 12 дешара цех, 22 школьни мастерске, 25 опытни участок, 70 хозрасчетни дешархой производственни бригада, 1690 болхлой моттиг, хIаьта цу база тIа 10900 сагал кIезигагIа боацаш массови профессе болхлой кийчбе, цу дакъхе 500 электронно-вычислительни техника оператор а волаш.

Преподавателий кадраш кийчъелга тоадара, царна хиланза дарггдоаца жилищно-бытовой хьалаш хьадара тIадерзадаь гIулакхаш чакхдоахилга Iалашде.

Республике баха беррига нах хIара шера еча диспансеризацега бахара болх дIахо бахьа. Маьнгей фондахи медицински оборудованехи пайда йийбара эффективность лаккхъе. Республикански больница база тIа управление автоматизированни система хьае. Грозне № 3 йолча поликлиникерча терапевтически корпуса рентгенфлюорографически блоки № 3 йолча больницера кхачан блоки эксплуатаце дIалулга Iалашде.

Оттаяьча заданел совгIа кинообслуживанеца 165 эзар зритель чулацеи планах лаьрхIачул совгIа 40 эзар сом чудан. Къахьегамхой физически культуран спортен занятей массовость лаккхъе.

Иньорден лелаеча Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша дош ду КПСС Центральни Комитетан цун Политбюроненеи, Къулбаседа Кавказа республикайн, Украински ССР Херсонски областен къахьегамхошца яхь а лелаеш, шоаш дIахо а кIаьд ца луш чIоагIдергхиларах вошал долча советски халкъийн доттагIал, шоай беррига низ, знанеш, энергии тIаийца декхараш кхоачашдара дIалургхиларах, КПСС XXVII съездан Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа Котало йыккха 40 шу дизаран шоаш сийленца накъагIоргхиларах.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ ДИЙЦА А ДИЙЦАД, ТIА А ИЙЦАД КЪАХЬЕГАМХОЙ КОЛЛЕКТИВАШКА, МОГАДАЬД НОХЧ-ГIАЛГIАИ АССР ПАРТИЙНИ, СОВЕТСКИ, ПРОФСОЮЗНИ, КОМСОМОЛЬСКИ ОРГАНИЗАЦЕША.

Сийлахь-йоккхача Коталон 40 шу дузаш

ДЕНАЛ ДОЛА РАЗВЕДЧИК

«Молочный № 1» яхача совхозе дина вовзаш ва тіемен къахьегамен ветеран Магомадов Дауд Магомадович. Массанца чІоагІа ешаш саг ва из, хІана аьлча, кхаш тІа къахьегаш боьлча механизаторашца Іалашбу цо заранга гатаьлаьлаш. Мичча хана ГІо дара кийча я цо лелаеш йоьла «Техничка». АттА болх баг хаддаза машина то кхеадар, баьхьа, шиш ГІулакха геттара разьа на Дауд Магомадович.

1939 шу, Цу хана Кенъюртовски МТС-е механика болх беш вар Д. Магомадов. Болх а дина Дібдодар, тоннахьара нах а бар — цун сий деш, лоарХІаш, ноашца Іемера, баг тоош, цьхьабаьхьа, ІалаТ далийтачунгара цІенкаштте доагІар хьадехаш из хиннадь. Цу шера ТІавех из ЦІеча Эскаре ГІулакх дара. Ленинграде хьоьвзу Дауд Магомадович. Цул тІехьаГІа дукха ца говш тІом хьоьаьу фашистаца.

Унзаре ха эттар Ленинграде. Баха а вала а моттиг йоацаш, иьхметлел кхача а фегарча кемашца мара хьаІаоза йиш йоацаш го а баьдІаьлцар фашистаца город. Баьхьа, вайбарийн оборона ноаихаз сайна чІоагІа ар. ДоагІачча тайпара кхоачашдора советски ЦІухоша ноаштта Ленинградски фронта командующе, маршала К. Ворошилова дешца «ЦІхьа гІа баьнкхе а тІекьашшачьа ма довла» яха амар. Атта дацар тІом бе Іемача, ерриГача Европе ГІолла чакхбаьннаьа фашистаца духьала латта, баьхьа, советски ЦІухоша снйленца кхоачашдора шоай декхарш. 50 — 60 метр мара ваьш гІулакх на ялар вайбарийн немецийн тІашшеран, цІудухьа шоай аштур ма боалла діа-коха тушсар тІепаташ, цьхьанка а оагІув декхарийла а ца йосаш. Ишшта шийсбенаьча цхьан тІем тІа хала чов пир Дауд Магомадовнаьа. Из ишшта хилар.

Шоашта духьала латтача моастагІчох нІеонга хІама ховра вай командованеца, хІаьта ца хайна дарийла, цаш дар, хІана аьлча, тІагІорта кийчуьнг дар вай ешар. Цу гІулакха караоваленаьв ваьш моастагІчун сатІе, эпсар хилча кхы а динагІа а дерзаш. Из бехнтоккаме декхар кхоачашдар тІадулл лейтенанта Д. Магомадовна. Дина-нийЧо-а я, эпномегеп пийтта немкий оборона хьалхара лини аьха ныкіехчуьг тІехьаГІа ноашта хьалхаьнна, лаьтташ ехка, мицца йоахийн а хьожаш, текхча моастагІчун траншее кхоач кхьа сагаг латта разведгруппа, цига дІахьулаьу ГІ. Дукка ца ялалехьа дика аьттуо боал цар — «моттъ» — немецки эпсар — карароволаьу. Шорттиг шоайчарглаьа тІекхаш хьаболабеннаьа разведчикашца гучабоал моастагІчоа. Го бу разведгруппаца. Из боха а беш чаннхлелх разведчика ш. Цо, баьхьа, ГІалаз-м дьаьнадар дерриГа а аьлна моттача хана автоматни очередь метІахьа кхет лейтенанта Д. Магомадовна. ЦІо цхьаьн юьхьа строоРа воаннх вай мехкаро.

— ТІем тІа хинна хІамаш ДагалоГІа сона, — хиннаш дуьн тІема ветерана, баьхьа, царех эггара лоарХІамеГІа а дог тохадолийтаГІа а дараш, советски нацена ихонаннадаьрах тешал ва шоай декхарш дераш да. Хьанна довзаш дац «хье лай а новкъост кІалхарваккха» яха суворовски кина. Из советски ЦІухоша керттера оамал я. Кхоа тІема ГІема юкъера аравьаькхав со са новкъостаца, ноаиаш а яь со кІалиьгІ ма хана. Из сона ЦІакхса а дицлурдоаьшш да. Цудухьа со а вахавац ЦІаккха чов яь кІалинса улла сай новкъоста а вита.

Ленина город дораеш тІом баьча тха 1941 стрелкоьи поаже дукха новкъостий бар са: эрсе — Фомин Николай (срочни служба а цхьана йолайаьр оаха, цун хьехамах чакхьмьхар аз лейтенантсин курсаш а), гурке — Абалаьмин Саша, эрсе — лейтенант Горбунов Василий, тха полка командир майор Русаков. Берригаш дагабеха а варвийр.

Дагалатт, цунна хала човаш а яь шоозза дарба дайташ ше илла ТІема госпиталь, вай тІема чІоагІаЕе тахнара империалистаца хьалъьлча Маннергейма лине тІа ше ваха хилар дагаух, дІицаш дерриГа дунен адамашца советски наьха керттерча оамала белгалонаш гойташ хинна Ленинграда гонахьара блокада йохаьь деноШ, цу котолоно ПадІотача наьха бІаргех іоуьхаш хинна хин тІадамаш. ДигІатт уж деза деноШ Д. Магомадовна блокадах мукъаьяьхьача Ленинграде шийна ЦІеча Найранча орден сина хІараьх а.

Дуйна да ветерана дагадоаГІаран: тІема шерашка боХабба халиьса боахам кхаьа метІахьа моастагІчебеш советски наьа хьийга нъа, лайна халонаш, партийни вахаре ше лаьца хьинере даньа. Шийй совхоза толамашца дог ГІоодожкий волча Магомадов Дауда доиХкал а деш дувц директора заместитель а волаш 5 шера ше ухьаьа кхаььеьрах, дуа тІехьаГІа «Самашкинский» совхоза отделене управляющи а волаш дуйкхаьа шерашка болх барах. Пенсе ваханул тІехьаГІа хІама ца деш ваГІа витанзар из дего, хІаьта ветерана говзаьча кулгаШта яьш болх пІеЗнта а баьа. Массе хана ешаш тІехьаГІ а Даьхен оборонни ниа ЦІоагІбеча, социалистическия халиьса боахам дегІаболаБеча лоарХІамеча ныьаьн участок, пийттара дІаьн даньа юкъеккуьхьаш, хьаььала къахьегаш ва тІема, къахьегама, парте ветеран Д. Магомадов.

А. КРУТИКОВ.

Письмо

Беркате лаьтташ

Массеьх шу хьалха хьалъе йоЛаьь хий лекха система 1984 шера Іностеьлькхар Шалински районе «Московский» совхозе. Цо йиш хилийтар ялат, баьдаьвраш, шеперра сиесиаш хьувкъе. Массеьх, 1983 шера хиш лекха система хьалъэйл ялаьна йолча - хана дІайийнача хьаьлийнІ хІама геттара тІаре 153 центнер мара доакъар даккхаьнар, ІІаьта соахьа — 230 центнер.

ЦхьайтаглагІча ия ушлетка тІехьъарча ше 501 геттара тІа ялаТеа баьлдаьрийн хІуьлтурашца ихьа а чІоагІаГІа хьувкъара техника, хий лекха система нийхьеш боаьк хІаьн сонхоза кхаььегамхой.

И. АСЛАХАНОВ.

Кулгалхошта фу хет-хьоГІ

Ше вахеча юрта школа, тика, почта, кхидар хоза хилча дика хет. ХІама аз ювцар тхоей юртара тика я. Дукка ке йоацаш ремонт яьй цунна. Цхьабаьнда, ремонт яьле е лостам бац, ий тІе іоккхесса товар ула.

Ремонт е болапуча хе-не лаьрІаьнер ІІаьнарчо хена уьттаеш йоЛа оборудовани е оттаьл, шоашта эша товар наха хьхарна атта а хурдаьлаш, тика хоза кийчьаГІга.

Ремонт ечА хана арахьа стеллежаш хІама пайдана яц. Керда ирзаш хьаьхьоь, оттаеш райпо а яц.

Фу хет-хьоГІ цох Назрановски райпо кулгалхошш. Из ишшта хилар.

І. КОДЗОЕВ,
ТІоЙ-Юртарча барХІ шеррарча школе хьехархо.

Ишта хоза дац

Уьхк шера сентябрь бутт чакхбоаллаш Іажаш ДІачубеннабар из ГІалашкарча приемни цункте. Согара уж ДІайіцар я Пугоева Хизрий Аьсет.

Тахапарча дийнахьь из ДІачубенача 630 килограмм Іажех цхьа кенг ахча хьаДеннадаш соьга а хорта бахьача кхьаболча нахА а.

Оаха тхоай ахча хьадийхача оаг:
— Заготконтерера хІанз а хьадена дац из. Из бахьан долаш шун денкар ДІа ца луш тІехьадаьннад тхо.

Со бер дац, айса ДІачуеннача продукцех ахча хьада ийаш хІара дешна конторе аха. Дукхаха я со пенсионер вола. Кастта 100 шу доал ся. Соьга баьхьаьа хетар айса хьийтача хьаьх доагІа ахча ловзарашца а ца леладеш ший ханнахьь хьадеЛча.

Соьга доагІаш дола ахча хьадалийтар дех из шутара.

А. ТАТИЕВ,
пенсионер, къахьегама ветеран.

Сенга хьежаш да вай?

Редакце а дихьа дувцар ехь долаш хІама да из хІана йадер; кагбаь электролине бІоаГІа. ЦхьаБаьнда, ихьча беса из ГІулакх оьсбаьде барт кхетац цу дешага хьажа отабаьчьа наьха.

Инарьье, Ленина ДІаьГІача улгаьгІа № 28 йолча цІагІа вах со. Тха ЦІенна юхье ГІолла йоа электролин. Шу дала довзл машина ТІатеха тха карта юхье баГІа бІоаГІа кагбаь. КІалхара эьа а хьаьдь, саьргаьш ЦІа ма хьаьш, мух хьокхача эга а ешар, улл из. Мичча хана из Іо а бежа хатар аюккар ешкарам ба.

Дукназа а аьнод аз Малгобенски районни электросеть начальникаГа Т. Мамиевга из лини ъьатове. Цох хІама хулаш дац. Дувцарах, аларах, ДІахозаш вац тха юрта Совет председатель Д. МоТмурзиев а.

Уж сенга хьеж, ма да оарцаГІвалар доГдоаг хоьш дац. ЦхьаБаьнда, пулем даьлча-м тІехьа хурда.

И. ЯНДИЕВ,
М. Горьке ЦІеГарГІа совхоза кадрей отдела начальник, къахьегама ветеран.

КЕРДАЧА МУЛАШКА

Аз кулгалдеча эвенос дика чакхдаьккхар ДІадаьх шу. Пдан 37 центнер йолаш, 50,1 центнер дуга чудера хІара гектара тІара. Социалистически декхарол дукхаГІа ца ваг.

Кхы а цхьа хІама да тхо доккхий ден. ДІадаьхча диъ шера задани 730 тонн йолаш, 1035 тонн ялат ДІадеГІад оаха Даьхенна. ХІаьта, совхоз доарХІаьц хьалхашка латтача декхарех. Диъ шера план 3540 тонн йолаш, ваьчхаьлгІенна 1921 тонн мара ДІаденнадац дуга. Фуд бахьан?

Теркал ца деш дита йиш ец хаоттамА хьалаш. ЦхьаБаьнда, ИлаЙийн кхоачашле ІІаштІехьа ца далийтара Іагкъа керттера бахьан из дац, дуга кхедара технологи лерттІа кхоачаш ца ер да. ХІаьта из чоалхане — а. Иштта из долааш а дуга ДІаде льатта кийчдара, из ДІадера ТІаькка цунна. Іулал дара бахьан цхьаболча механизатораца геттара во кхоачашлу. Из бахьан долаш цхьаьна а бригадана карагІдаьлаш яр дуга кхедара план кхоачашъ.

Тхоай эвенох дувцаш белгалдаккхра безам ба са, хІаравар тІехьара хьаьчлачох лог лаьаш хІаьдар. Цудухьа дика дисциплинеш декхараш тешаме кхоачашдешн хилар ца белгалга я тха коллективе. Тхоай чекдаьлаш планирована е, хоттах цІенъе кхьучахьара новкъостаца оаха.ваьа ца беха дукха ха я. ХІама аьлча, хий дилдара ДІадаьхча тхона тхоЙ льатташ, дуга дукхаГІа хьувкъадара цунна малагІа довл де деза хоьь.

Дуга кхедера агрегатина бахьаьвеш ехоачашъьгра хьалдаьа йоахо ю оаха. Из ДІадера хьаьхьоастадаьва кхай ТІа цун хьалха малагІа культура хиннай теркалду, дуга ДІадера льатта нийчдеш, из ДІадуьв ду балхаш ГІертІа дара ваьаьта ноахо ю. Дуга лазарашТен цунна зе деча садоахкача хІамашТен духьала химинаташ тохара хаьнаш, хий дилдара технологи телхаЙнц. Ноахо ю юхе хІама ца юташ дуга чуэнара.

Планирована яьча кхай тІа дуга ДІаделехьа хІара гектара тІа 200—230 килограмм кхоачашТаш минеральнш удобренеш тоьс оаха. ТІаькка гектара тІа 3—3,5 килограмм кхоачашТаш «сатурн» яха гербицид тох. Из а минеральнш удобренеш а культиваци яьнкхе цу сальате ТІа ГІаш йохийт.

Оаха кхеду дуга духьаГІча даьаьъа дика хьувьаьча «Альтаир» яхача фух да. Из ДІадув майі бетта хьалца ГІаш ДІадаьхьа хІара гектара тІа 200—300 килограмм фу а тоссаш. ДІадийна кхай тІа ГІолла натомаш кхачІоаш ваьта тоЙдеш. Из болх бу ДІадийна фу льатта дИнагІа дегІадахийтар духьа. Цул тІехьаГІа дукха юкъ а ца йоалийташ чекашна хий чухец, 8—10 сантиметр лаька латтаргдолаш.

Оасар гучадьаьна кхы тІа «прапиндо» яха гербицид тох, хІара гектара тІа 5—7 килограмм кхоачийташ. Эрза зе дай гербицидо. Цудухьа из кулг мара ДІабоаьнх оаха.

Эгтара дуьхьаГІа 15—16 дг мара доаладаш оаха дуга чуэнаш. ТІера электрооборудованш, мотораш, цхьаьна сахьаьлаш ІоьЙха, баьа хьаька хІаьзе а ДІаоттаьлй оаха тхоЙ комбайнаш а натташ а. Регулированиа, герметизаци е мара ца езаш болх бе кийча я уж.

КПСС XXVII съезда толаме нанкъадахара донкха деНхар тІаийнца тха эвенос. Дальченна дуга ДІедаьлара марарча пятилетна цаГ-ах план е лаьрхІаД оаха.

И. МУЧИЕВ,
«Гудермесский» совхоза звеньевой.

Хьувкъам лакхбара

Хий лекха льатташ лелаьрех я Шелковской районера Ленина цІеГарГІа колхоз. Уьх тІехьарча ІІтт шера дукха балхаш чакхлаьхьаш уьхаза кхаьта мелиорации еш, 3,2 миллион сом паччаьлаьхьеч ручаьна а ДІедохийтаьлаш. Пхи ГІоаь гаргГа гектар дуга кхеду ахаш кийчьадьл. Ийшшка ГІолла хий лелараьш а долаш, шин эвар совгІа — ГІолла ГІоаь йола электролин. Шу дала довзл машина ТІатеха тха карта юхье баГІа бІоаГІа кагбаь. КІалхара эьа а хьаьдь, саьргаьш ЦІа ма хьаьш, муХ хьокхача эга а ешар, улл из. Мичча хана из Іо а бежа хатар аюккар ешкарам ба.

Дукназа а аьнод аз Малгобенски районни электросеть начальникаГа Т. Мамиевга из лини ъьатове. Цох хІама хулаш дац. Дувцарах, аларах, ДІахозаш вац тха юрта Совет председатель Д. МоТмурзиев а.

Уж сенга хьеж, ма да оарцаГІвалар доГдоаг хоьш дац. ЦхьаБаьнда, пулем даьлча-м тІехьа хурда.

И. ЯНДИЕВ,
М. Горьке цІеГарГІа совхоза кадрей отдела начальник, къахьегама ветеран.

Хьаьвкъам лакхбара ваьлла лакх а деннадаш. Хіаьта хий деттача яхашца ялат кегаьра боарам 12 процент доХбеннаьа.

Къаьстта ла йиш йоацаш да. белгалдаьккхар собране. хий тохача кхаьнара чуэна хьаьлийнІ хьувьаьм лоха хилар. Цьхьанка а шера из культура кхеара ялат кхоачешььаьлаш колхозо. ТІаьта уьх тІехьарча пин шера чуийнІа хьувкъам планах лаьрХІа хинначуьл кхоалаГІа даькъа а хилаш.

Хьаьнадара ваЙ ка бола ялаташ кхедар. ЛургоГІа хий тохача ХІара гектара тІара чуийна ялат 18,3 центнер яьле, соахха чуийнІар 14,2 центнер мара яц. Иштта лоа ба хин декхача яхашка ледаеча кхьча культурай хьувкъам а.

— Иштта нІеэнга процуьн аннкъара бахьанаш да, — аьлар хьайбаш ледаеш волча М. Абжилиева, колхозе ткаш ледаера культура доха хилар. хий декхача льаттай хьаьда да воацилга, мелиораторашца шоай декхарш ца йоаьчІа кхоачаш ца ер. Из а. колхоза партномон правленеш, шоашта тІадилла ГІулаьх ледара ледаерашца дира ялаш ваьш ца лелийна.

— Сваьа тха отрадага дар ГІ даькха люцерна ДІайийна 1000 гектар кхаьш, — аьлра воацаш дийцаш шюлаГІча мелиоратора начальника М. Абжилиева, — ІІаьта ца ер. Из а. Бригадин подрядах болх бе лаьрхІа дар тхо, Баьхьа, юлхарча ГІитт дийнахьь хІара гектара тІа 200—300 килограмм фу а тоссаш. ДІадийна кхай тІа ГІолла натомаш кхачІоаш ваьта тоЙдеш. Из болх бу ДІадийна фу льатта дИнагІа дегІадахийтар духьа. Цул тІехьаГІа дукха юкъ а ца йоалийташ чекашна хий чухец, 8—10 сантиметр лаька латтаргдолаш.

Оасар гучадьаьна кхы тІа «прапиндо» яха гербицид тох, хІара гектара тІа 5—7 килограмм кхоачийташ. Эрза зе дай гербицидо. Цудухьа из кулг мара ДІабоаьнх оаха.

Эгтара дуьхьаГІа 15—16 дг мара доаладаш оаха дуга чуэнаш. ТІера электрооборудованш, мотораш, цхьаьна сахьаьлаш ІоьЙха, баьа хьаька хІаьзе а ДІаоттаьлй оаха тхоЙ комбайнаш а натташ а. Регулированиа, герметизаци е мара ца езаш болх бе кийча я уж.

КПСС XXVII съезда толаме нанкъадахара донкха деНхар тІаийнца тха эвенос. Дальченна дуга ДІедаьлара марарча пятилетна цаГ-ах план е лаьрхІаД оаха.

И. МУЧИЕВ,
«Гудермесский» совхоза звеньевой.

Доаьлтехьара

Болгаре хьийаре даьха доан Віаьш Экономически новкъостаца дагаьа Совета гІулакхашца, социалистически экономически интеграце комплексни программа кхоачаьлъеча, производствена специализацин кооперированиа сеа.

Юстендилера силовой трансформаторашца арахьа заводе дуьхьал СССР-ен СЭВ-а членаш долча кхыча мехкийн заказаш кхоачашде йоллуьш я.

СУРТА ТІА: Юстендилера завода сборке дуьхьа ца ца.

БТА — ТАСС сурт.

ДИКАЧА ЛОАЛАХОШТА ЮКЪЕРА ГІУЛАКХАШ

Советски Союзан Турцеран юкъера дилача лоалахоШта ГІулакхаш доаладелар шинна а мехка хала хиннача тІехьа даГІа церашца. Кхаьа Советий Республика духьала латташ яр хьаьр а яьна ТІаГІерташ хиннача кхыча мехкий интервенцеш чурра ца деш ВІаьш ЦІаьркача фордал дехьа имперИалистаца, мохк ДІадуьрпарашца духьалурча а ньаьр мукъаьдаккхара а ГІеттадар лоалахарча мехка хаьнъ.

«Турций мехкаьн турций халхьохи чи шоШ а цар портамуьнале а хІаьлаьке лаьрХІа кьиза мостагІийн латаш хиннача дийнахьь,— аьннад республика тІаьла Кемаль Ататюрка 1921 шера, — дий-теш къамаьта юкъе доттагІал тасса а оаГІув билла а къаьл ХІаьча де — ца йІІа е даьлар турций халкъ. ТІаккха кхетадир по, боьхунца вола цІенача дег ТІара ший доттагІа эрсий халкъ хІаьрг.

Из вывод ийса хинна кхиР бакъьлаьд практически ГІулакхашца. Советски пачча ЛьаьлтенсО хьаьлаьлар ший мукъаГІа хилара кІоьсам доаттаБеш хинна Турци морально а материально а. Цо массанел хьалха кІоьаБа. пир К. Ататюрка ЦІеГІа а воаш хинна СийлахьЙоккхача Къамал собране хьаьх мехка правительство. 1921 шера апрель бетта имперИализма ца дуьхьала доаттабеча ньаьсаме турций ньам мукъаданхара боламе ГІо дар деГ-хаш, В. И. Ленинга дьаьа ехьийгІра цу сальате ирсе ДІелар Советски правительстве ше новкъостаГІ дергхилар ДІахоЙташ. Цу шера март бетта кулгаш йаьдир Москве Российски Федерацеен Турцеен юкъера «ДоттагІаьлаьн воашалаьх» дочча договора. Из аьр ца ер. СийлахьЙоккхача ДерриГача ГІулакхашца ДІадийна ГІулакхашца ДІадийна ГІулакхашца ДІадийна

Сакъердаме чанхдолаш латт берий Іан каниннулаш. Уж нхаб театращка, клубашка, культура Дворецашка, кІийладе спектакнашка, церташка. Уйх денонна шерг ца йийлла я царна музей нах Іараш. Къаьстта безамаш сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа Нохч - ГІалгІай чІийчо лаьца даькъа гойташ йолча экспозицера. Уйхаза бераштта довзийт дар дауьш, дадаьдийна тІем тІа гойта денал, цу хана дар хьийга къа. II - Плиева сурта тІа вайна гІу ший 4-гІа класс я боьлхо еш музей ела ронсорча №6 йолча юьгьерча школа хьехархо Хрепатая Тамара Артемовна.

Берий ца экскурси, дІахьоьш я экскурсовод Вахаева Лунза Хасмагомедовна.

А. БЕК.

№ 1 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кеч ара аьрашкий КПСС Нохч - ГІалгІай обкома пропагандан агитацин отдела «Агитатора блокнот» яхача журнала 1985 шера эгІаз хьаькъа комер. «Парте планаш — хьалха планаш» яхача рубриканна кІала кепеташ «ЦІкъайтаелагІа питилет на кинкІоьнаш» шерара республика рубежашца» яха НГІАССР Министрий Совета председателе хьалхарча заьнгерча Нохч - ГІалгІай АССР Госплана председателе А. Мальсагова статья.

Парте Горенской горкома пленумера корреспонденцн я кепатеха «ХІара сага тІаьхьаьа» яхаш. 1905—1907 шерашца Россе хиннача революцо 80 гІу дахара хетаьв я «Сийлахь - боккха юьхьг» яха исторически ІилмаІ кандидата, академика М. Д. Миллионщикова цІерагІча Грозненсин мехІадаьтта института доцента Г. Овчарова статья.

Сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа яьккхача Кталон 40 шу дизара хетаьв я «Тыл а хиннай Котало боккхаш» яха М. Н. Калинина цІерагІча Ленинградски политехнически института КПСС историе кафедра аспиранта В. Магомаева корреспондентан.

Шоай коллективерча агитаторий хьинарах дувц журнала оагІоьн тІа «СевКавНИПИнефть» яхача объединенно партийни комитета секретара А. Кучеренкос.

Наха — дика гІулакх

Хоза кийчьаьна даара шуьйца сага дг-безам эйбу. Иштта шоаш кийчеш дола даар ма хулла дикаеІа хилийта ГІерт ресторанн а кафей а трестА № 5 йолча кусца болхой. Тайп-тайпара тІамий даарг шунаш кийчу цар. Масала, цІга хІама даа боаГІаьна наха дукха езаенна дугганий гаргаш, шаьлькаш.

Дауш дола хІама дика-во хилар кьоастедарш — из хІама дауш боа наьх ба. Уж цита дукха-кІезнга баьхнарга а хІама даа совщарга а ваьжежа хургда дауш дола хІама дукха-кІезнга кийчдар, цар ноь оаа даш.

Цу хьаьжьаьа даьна дош ала йиш йолаш ба ду куста бодхлой. Кхача кийборен из мах-ладІаьнхьарен 1984 шера план 12 ноябре кхоачашъ яьй дар, хІаьта кухнешка шоаш хьаьча продукце яр—20 декабре.

ДІадахача шера планал сов-гІа куста болхлоца кийч а бир, маьхала а баьккхар 40 эзар сома маьхах кІезнга. Иштта хьаьнг продукци 30 эзар сома маьхалькхкхар.

Иштта хкача а продукци а дІаьнаш хилара предложений маьнга тІа тухаьа уьйца наха лаьеча барналлаш тешаа ду ерриг продукци чам а форма хоза а йолаш дика кийчьаьн хилара.

Пятилетка дитъ шера план 22 ноябре кхоачашбир куста коллективо, иштта ханал хьалха кхоачашбир цар шоаш хьаьнь продукци маьхальнкхара диъ шера заданн а.

Кофешка болх беча 95 сагах 87 коммунистически кьхьегама ударник ва. Даа хІама а продукци а дика хьаьеш хилларга белгІалбаьаьна бо боькха опыт дола поварш Ибрагимова, Нагаева, Евлоева, Тамеско, Лалаев, продавецаш Везашева, Седева, тайп-тайпара балхаш ду Гамзатов, Тимурзиева, кхьбараш.

Ю. ТЕГАЛОВ.

ТУРПАЛА КХАЛСАГА ДЕГІА ПАМЯТНИК

Советски Союза Турпала Кишвоьн Анелеца памятник дегІаЬ сибирски городе Ханты-Мансийск тІадаьд цун цІи лелаеча улица тІа, мотшигерча ьуьх чакхйоаьхча комбината коанаІаршца іохке. Уж предприяте етапонщиьла ЛенинІ беш хиннай Анелн. 1943 шу юкъеьхьаьчча хана цигара ший безам а хинна фронте ІхаЬ из. Тадеуш Костушко дегІаЬ тІа ІІІ-ьаьнна дивизиеца а йолаш ихера па лиш тІом баьб ца фашистаца духьала, цийа тІом бен турпала дола ІІІ-ьаьнна дивизиеца ІІІ-ьаьнна дорахойн штабной документаьшн кІалхардоаьхьа. Войска Польски ІІІухонца юкье эгара хьаьха цуьнг ениий Советски Союзо Турпала цІи ГенначуГ тІехьаьІа). ХІаьта ІІНР правительства «Виртутем милитаре» орден еннай Анелена.

Комбината комсомольский инициативаГІа дегІаЬ памятник. Массеьх субботникаьца а ьаьца диъ эзар сом совГІа ахча даьнхха хиннад дар. Комбината болхлоьчен инженераШен шоай ахча телаш а хиннад. Предприяте кагирской бригадина шоай шиаьнца кийчьаьй проходчойна хьалхаьккар майда, кІийле хьаьлетташ. Цига болх баьб даим юкье хургІоьлаш Кишвоьн Анела дІаьзьльча Стельмашчух Людмилай бригадо а.

Хьаьтахкхучьа шоаш ладаьлаш празе ваьхар бахьан долаш тІема аланна юккъе дІачу маЬрга гІа баьккхача йийлй сий доллача суьнгІурга доаьрхІам болаш ца памятник. Из хьаьделлача бар турпала гаргара вах. Канске баха дукхха нах.

Валерий ТОНКИХ. (АПН).

Хьамсара эцархой!

Диц ма лелаш «Парфюмерия» яхача № 5 йолча тика тІа дахка (Революце проспект, 30). Шерра ассортимент а йолаш ца чу дохкаш ца парфюмерна - косметически товарашца: луфеш, одеколонаш, кремаш, бордех хьехьа басарашца, совгІаргга тела наборашца, кхидола товарашца.

Тика тика тІа пю дахкарга хьежаш да тхо!

«Промтовары» яхь объединенн.

ТЕЛЕВИДЕНИ

10 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хьа».
8.35 — «ЗІамигача юрта аьхьсо» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
9.05 — «Дийнача хІамай дуьнен».
10.05 — «Ритеннитес» яхача хьалхара ансамбла концерт (Рига).
10.25 — «Из дувца йиш йолаш дан». Телевизионни художественни фильм, 1-гІа серн.
11.45 — «Керддарашц».
14.30 — «Керддарашц».
14.50 — Мехка телевизионни студей документальни фильмаш: «Хургбоьнца хьуьнчьаьнца», «Амбарнаш», «Принятьо тІера чиъаьрийдаьрг».
15.30 — «Отставкера полковник». Художественни фильм, 1-гІа серн.
17.10 — Керддарашц.
17.15 — «Шахматни школа».
17.45 — «...Ялхайтта шу даьнен бокхалгІен».
18.30 — «ХІара сурта тІа — малх».
18.45 — «Тахан дуьнен тІа».
19.00 Миллионий ленинсин университет.
19.30 — «Халкъа мупьаьмаш».
19.50 — «Из дугьна йиш йолаш дац» яхача телевизионни художественни фильма премьера, 2-гІа серн.
21.00 — «Хьа».
21.35 — «Единство цепи» яхача телевизионни документальни фильма премьера. Хетаьв Афганистана халкъа-демократически партие 20 шу дизарна.
22.40 — «Тахан дуьнен тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.20 — Фильм — берашца, «Магахьа Лопотухинах тешеьг». 1-гІа, 2-гІа серашц.
10.25 — «Дозали школеи». Телевизионни журнал.
11.00 — Шахтоьнах йолаш дуьнен кубок, 20 км. Маіа нах. Рабинвера трансляци.
13.00 — Мультфильмашц: «ЦІаьнга а квартетах», «Мамин-сибирски йолча мама», «Бонифацие канникулаш».
13.25 — Испански мотт.
14.05 — «Суьн Аннай чІуг». Суьйтуьйца дола художественни фильм (ПНР).
15.30 — «Керддарашц».
17.00 — «Берашца, йогІуьйлийна». Мультфильмашца.
18.00 — «Кхо тамашийна бос».
18.10 — «Орга» аьлманаха оагІоьшца тІа ГІолла (ночхий меттала).
18.50 — Телевизионни журнал.
19.40 — «Хьайбаш Іангара мишта доах». Рейд (ночхий меттала).
18.50 — «Машарах дола дош» (гІалгІай меттала).
19.05 — «Нохч-ГІалгІийчен дин».
19.25 — «Котелон салтий». Кинопередача.
20.00 — «Вийса дахььала хилла шун, берашц», «Доктор Айболит». 6-гІа серн.
21.55 — «Ваьаттонах йолча дуьнен кубок, 20 км. Маіа нах. Рабинвера передача.
21.00 — «Хьа».
21.35 — «Горожанаш». Художественни фильм.
23.00 — Керддарашц.

11 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хьа».
8.35 — «Горожанаш». Художественни фильм.
9.55 — Бетховен — № 1 йолча де мажора симфони. Діалохх Братиславерча Чехословакин радио хьаьчаьнчеьнчьа оркестра. Диринер — В. Регнер (ГДР). УССР-ера передача.
10.25 — «Из дувца йиш йолаш дац» яхача художественни фильма 2-гІа серн.
11.35 — «Керддарашц».
14.30 — «Керддарашц».
14.50 — ІохкаьлгІа Украинско. «Хроникен дагадоьхьаьнца» яхача документальни фильма премьера.
15.20 — «Хар — кхъ». Тележурнал.
16.05 — Гитарни музыка концерт.
16.20 — «Керддарашц».
16.25 — «Эрсий меттА хьаьмаьл».
16.35 — «Подмосковни юрта тахаьен хоьхаьн».
17.25 — «Бер а долаш квартира ...».
18.45 — «Тахан дуьнен тІа».
19.00 — Шахматах йолча дуьнен «ваьпионат, Информаьшцан выпуск.
19.05 — Хорнамашца кажьдолчаьнг.
19.25 — «Содружестьо».
20.00 — «Из дугьна йиш йолаш дац» яхача телевизионни художественни фильма премьера, 2-гІа серн.
21.00 — «Хьа».
21.35 — «Единство цепи» яхача телевизионни документальни фильма премьера. Хетаьв Афганистана халкъа-демократически партие 20 шу дизарна.
22.35 — «Тахан дуьнен тІа».
22.50 — Баскетбол. Европейски чемпионий кубок. Маіа нах. «Реал» (Мадрид) — ЦСКА. Испанера передача.
23.30 — Шахматах йолча дуьнен чемпионат. Информаьшцан выпуск.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.15 — «ХьаьрІІой са». Телевизионни фильм.
8.35 — «Суьйтуьйца фальгахоь, П, ІІ, Баьнова ваьхарах ихоллмаьхч».
9.30, 13.10 — Английски мотт. Хьехьа 1-гІа шу.
10.05 — «Ваьаттонах».
10.35, 11.40 — Истори. 7-гІа класс.
11.05 — Поэзи. Я. Купала.
12.10 — Возраждение хараа европейски искусстьо. У. Хогарт.
14.10 — Хьа ленинсин библиотека, Миллионашта йолча тІехьле.
14.10 — В. В. Маяковский. «Аз Америка хьеллар».
14.40 — М. П. Мусоргский. «Керддарашц».
15.25 — «Керддарашц».
17.00 — Документальни фильмаш программа.
17.40 — «Мишта лаьхдергда хиннай тоьхача тІара хьаьдаьнхьар».
18.00 — «Объективно бехк бу».
18.30 — Могашца.
19.00 — «Нохч-ГІалгІийчен дин».
19.20 — «Депутатехи гІулакхашц» (ночхий меттала).
19.30 — «Ваьаттонах йолаьнгаьнгаьнг